

Retrats de la transició

RAMON SARGATAL

El valor, «se le supone...»

Fa cosa fins i tot de parlar-ne, però, al capdavant, ja tothom coneix quin és l'ofici més antic de la humanitat i el més criticat per la gent fina, aquell que cap govern de cap nació no ha aconseguit mai eradicar, per molt que degeneri.

I és que els pares i les mares comencen amb vocació d'artesans inspirats, però acaben fent d'adobaires. Treballen cada dia i moltes nits, mecànicament, repassant sempre la mateixa peça. És una activitat *full time*, i si no fos pels cicles tensió-distensió que instintivament genera, els cremaria una sobrecàrrega. Els pares i les mares renten sense parar i fan pupil·latge del nen, li subministren líquid a injecció, controlen consums, que peti bé i que no s'escalfi, i si es fa extensíble (que s'hi fa) li procuren tapissaria nova. Al final de cada jornada, extenuats, emmerdats, s'adormen al sofà sense esma per treure's la roba feïnera ni ganes d'anar a l'obrador a inventar-se peces noves. Arriba un moment, és clar, que cal descomprimir, i és llavors quan, matrícula en mà i de quaranta en quaranta, traspassen la tensió als més grans panxacontents (*vox populi*,

vox Dei) de la humanitat: els *profes*. La pròxima cresta emocional ja no els sol arribar fins que el nen se'n va a fer el soldat a una caserna, que és una altra època espantosa perquè, com tothom sap, els *clubates* els carrega el diable. I qui té nassos per donar la culpa al brigada?

Actualment, però, hi ha cap necessitat que els pares tinguin un descans escolar intermedi? Que potser els nois no es fan tots objectors de consciència? L'Administració se n'ha adonat, d'això, i ha introduït –molt sàviament– alguns elements de frenesí en els estudis de secundària. Atenció, doncs, tots els artesans ripollesos de la paternitat amb manufactures (deixem-ho així) d'entre 12 i 18 anys: mentre no reclutin el nen, poden continuar fent traspàs interí de responsabilitats a l'Institut Abat Oliba, però convé que sàpiguen el que segueix.

Per començar, hi canvia el nom. Ara és un IES, en comptes d'un IB, i si el seu fill és nou (no de trinca: de matrícula) podrà triar entre «BUP» o «ESO». Que què és l'ESO? Bé, com els ho diria... l'ESO és... això, una cosa, un «quelcom»... No és BUP, tampoc no és FP. És... Bé, mirin, no ens atabalem! Vostès, què volen? Que el seu fill no volti com un bou sense esquella, oi? Doncs, això... ESO!

És clar que si el nen hi té un germà gran fent BUP aleshores sí que cal precisar: un tindrà «assignatures». L'altre, «crèdits». Les assignatures es passen el juny, com sempre. Els

Aquestes dues cròniques, publicades l'any 1993 als suplementos comarcals d'El Punt/Selva i El Punt/Ripollès-Cerdanya, il·lustren els problemes sorgits a les comarques gironines en el moment de trànsit entre les dues legislacions en matèria educativa.

crèdits, cada tres mesos, i compte, perquè poden ser «fixos» i «variables». De variables n'haurà de fer 21 repartits en tot l'ESO. Que de què van, aquests crèdits? Ui, del que calgui, escoltin. Podran remenar... Mentrestant, continuem: en les assignatures es posa una nota, però sàpiguen que en els crèdits s'avaluen «procediments», «actituds», «valors» i «normes». O sigui, per entendre'ns: al ganàpia, amb un *insufi* de mates ja me'l poden esbrincar. Amb les *mates* del petit, en canvi, pensin-s'ho. No fos el cas que li baixés un mastegot per mals «valors» quan és un espasa en «procediments»...

Un galimaties, diuen? Sí, potser... A veure, facin una cosa: uniformitzin. Si el gran fa 2n de BUP passin-lo al 4t d'ESO. Però si fes 3r, no, eh? Aleshores, en tot cas, han de demanar canvi a B(r)-1 (batxillerat reforma), que és un gènere nou i molt flexible que no tenen pas a tot arreu, ah, no... Ep! una cosa: tinguin present que si fa B(r), no podrà fer COU. Haurà de fer B(r)-2. Diferències? Però, per Déu! Que no les veuen? La selectivitat, home, la selectivitat... No poden pas fer les mateixes PAU, els uns i els altres...

Més coses: l'Oliba també despatxa FP, des d'ara. Que els seus fills volen canviar Ramon Llull per Black & Decker? Cap problema. Això serà, serà... una FP-2! (la FP-1 ja no es porta; ara és ESO). És clar que si han acabat 4t d'ESO i volen una cosa més senzilleta, hi ha uns MÒDULS-2

la mar de pràctics. Però no se'm confonguin de talla, eh? Està a punt d'arribar-los un M-3 que és només per als de FP-2, o per als de COU que no volen fer les PAU normals, o per als de B(r)-2 sense PAU-(r)...

Quin món de mones! Ara que sabíem dir *pinícula* i *flim*, resulta que es diu *vidiu*. I pensar que vostès es volien descomprimir fins a la *mili* dels nens... M'admeten un últim consell? No els en parlin, de tot això. Ells ara estan tranquils, juguen. Però si els mostren un panorama tan paorós, si els escagarrinen amb aquest salt al buit formidable, també podria passar que es decidissin per no objectar i s'allistessin voluntaris a la *Brigada Paracaidista*. Si més no, allà acaben tocant de peus a terra...

(Juny 1993)

IES: l'ecumenisme escolar

Si poguéssis llegir-la avui, segur que J. Ortega llençaria la *Rebelión de las masas* a la cara de J. Gasset i li faria carregar més les tintes. Reacció desmesurada, no cal dir-ho, perquè ningú dels anys 30 podia

haver imaginat com arribaria a concentrar-se la carn del final de segle. Si no ho tenen clar, els proposo que evocin visualment la imatge d'un milió de caps –amb el seu cervell corresponent– demanant un estatut, renegant a les cues de les autopistes o palmejant a la Feria de Abril.

Sobra gent o és que anem tots al mateix lloc? La qüestió és que l'*home mitjà* de què ens parla el llibre sempre se'ns manifesta (ens manifestem) en forma d'aglomeració que fa ús de les ofertes de la col·lectivitat, per sort cada dia més assequibles. I a fe que no es troba la solució per a aquest fenomen! Tots tenim dret a fer el turista per les millors platges o anar a ballar sevillanes multitudinàries a la terra de més tradició, que, com tothom sap, és la catalana Barberà del Vallès. Fins i tot hi ha casos –com el dels manifestants– en què l'èxit de l'empresa depèn del nombre de persones congregades. Passa, però, que el fenomen és polièdric. Els turistes, per exemple, es reconeixen, tots, el dret de desplaçar-se, però si ho fan al mateix temps pot ser que no arribi ningú. Els manifestants, en canvi, no solament volen anar plegats, sinó que en massa se'ls encomana l'entusiasme.

Parlem del fenomen en el món de l'ensenyament. És bo que arribi a totes les capes socials? Naturalment. Qui ho dubta? Ja han passat els temps del *lykaion* i els seus distingits peripatètics. És bo que es massifiqui? Naturalment que no. En aquest cas el

que s'aconsegueix és crear un cos intractable. Un cos impossible de conformar perquè quan pressiones per una banda, se t'abonyega per l'altra.

Com s'explica, doncs, el naixement, a Santa Coloma, d'aquesta criatura administrativa monstruosa, aquesta mena d'estómac sense paladar que s'empassa cada matí un miler d'adolescents de secundària per regurgitar-los a la tarda? Estudiem-ho...

Santa Coloma de Farners té set mil habitants i una tranquil·litat balneària. Fins fa poc, el jovent estudiava, repartit per especialitats, en petits centres. Era una distribució carregada de sentit comú. De cop, basant-se en una vella reglamentació inadequada, les autoritats creen el gran hipermercat de l'ensenyament. La Generalitat hi posa els dependents i les pissarres. L'Ajuntament, les cadiretes. I vinga la mudança! Tots i tot cap a dintre! Electromecànica i filosofia; Ramon Llull i Black & Decker; Dodotis i Diderot... I així, per exemple, els alumnes de tallers, futurs operaris que abans podien aprendre en un ambient més informal, es veuen ara torturats per les demandes –infructuoses, sovint– de silenci. Un silenci ambiental que necessiten els futurs universitaris de BUP com el pa que mengen. I aglomeracions, moltes

aglomeracions... I poc clima d'estudi, molt poc...

Algú de vostès potser ja ho ha pensat: és una qüestió d'economia. Sortia més a compte fer un nou centre comú que no pas restaurar els vells. Ho sento, però no em surten els números.

Perquè, com és que ara s'estan vessant milions a cabassos per condicionar l'antic centre de Formació Professional per a oficines institucionals? I per a què serveix un flamant institut si amb prou feines dóna per al seu manteniment? Saben que es destina només un sis per cent del seu pressupost a la compra de llibres? És que la cultura ha de viure dels aires del cel?

Doncs mirin, precisament d'aires va la cosa. Hi ha, a l'IES, un aspecte innovador que no tenien els antics centres: aules sense ventilar.

Quatre, concretament, per als alumnes més avantatjats. Els ho certifico: ni una obertura a l'exterior. Algun cap de la nostra policefàlica Administració deu haver descobert que la sapiència creix com el virus dels esternuts: vivint en cultiu. S'imaginem una vintena d'alumnes en un compartiment estanc, metabolitzant les explicacions d'un suat professor i transpirant, després, bafarades de teoria que respiraran els que vinguin al darrera? Els pares ja devien estar al cas d'aquest nou corrent pedagògic. Per això no protesten. L'explicació del nou IES ha de trobar-se en aquesta recerca de la perfecció tècnica, segur.

Per acabar de fer-ho bé, haurien de tancar totes les finestres, tirar tots els envans a terra i fer una única i gran sala cupular. *L'instituscope!* Els mil dos-cents alumnes mirarien en totes les direccions, i els professors, penjats del sostre com àngels del Pastorets (no es preocupin per la nostra dignitat: fem tot el que se'ns demana), aniríem ventant les alenades cap avall. Els nois i noies aspirarien profundament i podrien triar: a una banda del sostre, classe sobre la *Rebelión* de l'insurgent Ortega. A l'altra, la teoria de les masses del gran físic Gasset.

(Setembre 1993)

Ramon Sargatal

